

မောင်ထင်၏ ကိုဒေါင်းဝတ္ထုမှ ဘာသာစကားအသုံးနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှု

ဝါဝါခင်^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မောင်ထင်၏ ကိုဒေါင်းဝတ္ထုလာ နေ့စဉ်ပြောစကားတို့မှ အသံအလှဆင်ခြင်း၊ စကားအသုံးအနှုန်း အလှဆင်ခြင်း၊ အလင်္ကာအဆင်တန်ဆာဆင်ခြင်း၊ ဝါကျအလှဆင်ခြင်းတို့၏ အနက်ဆက်သွယ်မှုတို့မှ စာရေးသူနှင့် ကိုဒေါင်းတို့၏ ရင်းနှီးချစ်ခင်သည့်အကြောင်း၊ ကိုဒေါင်း ရိုးသားသည့်အကြောင်း၊ မဟုတ်လျှင် မခံတတ်သည့် ကိုဒေါင်း၏အကြောင်းများကို ဖော်ပြသည့် နေ့စဉ်သုံးပြောစကားများကို ဘာသာဗေဒ ဘာသာရပ်ခွဲတစ်ခုဖြစ်သော ဘာသာဗေဒ၏ ရေးဟန်ရှုထောင့်၊ အတ္ထုဗေဒရှုထောင့်တို့ဖြင့် လေ့လာတင်ပြ ထားပါသည်။ ဤသို့ လေ့လာခြင်းဖြင့် စာရေးသူ မောင်ထင်၏ ရေးဟန်၊ စတိုင်ကို ခံစားသိရှိနိုင်ပြီး မြန်မာဘာသာစကားနှင့် စာပေကိုလည်း ပိုမိုရေးနိုင်၊ ပြောနိုင်လာမည်ဖြစ်သည်။
သော့ချက်ဝေါဟာရများ- ဘာသာဗေဒ၊ အတ္ထုဗေဒ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်၊ အသံအလှ၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ အလှ၊ ဝါကျ အလှ

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် မောင်ထင်၏ ကိုဒေါင်းဝတ္ထုတိုများမှ ဘာသာစကားအသုံးနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှုကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ကိုဒေါင်းဝတ္ထုပါ နေ့စဉ်ပြောဆိုသုံးနှုန်းနေသော စကားများသည် ပြောဆိုအသုံးပြုသူ၏ လေသံ အမူအရာ စိတ်ခံစားချက်ပေါ် မူတည်၍ စကားလုံးများ သုံးနှုန်းသည်ကို တွေ့ရှိရလေ့ရှိပါသည်။ နားထောင်သူ၊ ဖတ်သူတို့ကို ဆွဲဆောင်ရာတွင် အသံအလှဆင်သည်။ စကားအသုံးအနှုန်း၊ အလင်္ကာအသုံး၊ ဝါကျအသုံးတို့နှင့် ဘာသာစကားကိုလှပအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်သည်ကို ဘာသာစကားရှုထောင့်မှ ရှင်းလင်းဖော်ပြ သုတေသနပြု၍ လေ့လာထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာရာတွင် ဘာသာဗေဒ၊ အတ္ထုဗေဒ၊ လူမှုဘာသာဗေဒများကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။

ဘာသာစကားတာဝန်များကို လေ့လာကြည့်ရာ၌ ပညာရှင်အသီးသီး၏ ဘာသာစကားတာဝန်များမှာ တူညီမှုရှိသကဲ့သို့ မတူညီမှုရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ဘာသာစကားတာဝန်များ၏ ခေါ်ဝေါ်သော ဝေါဟာရများသည် မည်သို့ပင်ကွဲပြားသော်လည်း လိချ်၏ ဘာသာစကားတာဝန် (၅)မျိုးသည် အားလုံးကို ခြုံငုံမိစေသည့်အတွက် စာတမ်းပြုသူအနေနှင့် ယင်းမူကိုယူပါမည်။ ၎င်းမူကို စာတမ်း၌ယူခြင်းမှာ ဘာသာစကားတာဝန်များသည် ချဲ့နိုင်ကျဉ်းနိုင်သော်လည်း (၅)မျိုးထက်ပို၍ ကျဉ်းနိုင်ရန် မလွယ်ကူခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူမောင်ထင်သည် မြန်မာစာပေလောကတွင် ထင်ရှားသည့် စာရေးဆရာတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ဆရာ့ကို ၁၉၀၉ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၂၁) ရက်နေ့တွင် အဖ ဦးတရောင်၊ အမိ ဒေါ်စိန်ပွင့်တို့မှ ဧရာဝတီတိုင်း၊ လပွတ္တာမြို့၌ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ရရှိပြီး ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် မြောင်းမြမြို့ တိုင်းရင်းသားကျောင်းတွင် အထက်တန်းပြဆရာအဖြစ် စတင်အမှုထမ်းခဲ့ပြီး တိုင်းပြည်တာဝန်များကို ရာထူးအမျိုးမျိုး၊ တာဝန်အမျိုးမျိုးဖြင့် ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်ကာ

^၁ လက်ထောက်ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ သမဝါယမတက္ကသိုလ် (သန်လျင်)

စာပေနယ်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဆရာသည် နိုင်ငံအကျိုးပြုစာ များစွာကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ပြီး ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သည့် ဆရာ၏ ငဘ ဝတ္ထုရှည်သည် ဂျပန်ခေတ် မြန်မာ့လယ်သမားဘဝသာမက လယ်သမား၏ ဘဝစရိုက်၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုများကို ထိုခေတ် မြန်မာ့ အလုပ်သမားများ၊ အခြေခံလူတန်းစားများ၏ဘဝကိုပါ ဖော်ညွှန်းသည့် ဝတ္ထုကောင်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်သည်။ ဆရာ၏ ဝတ္ထုများ ထင်ရှားခြင်းမှာ ဆရာ၏ ဘာသာစကားအလှဖန်တီးမှုကို အသုံးပြုခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဘဝအထွေထွေ၏ စရိုက်များပေါ်လွင်အောင် စကားလုံးအလှများဖြင့် ဝေါဟာရကြွယ်ကြွယ် အသုံးပြုထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

ထိုဝတ္ထုများအနက် ငဘဝတ္ထုကဲ့သို့ပင် အခြေခံလူတန်းစားတစ်ရပ်ကိုဖော်ပြသည့် ကျေးလက်နေ ကိုဒေါင်း၏ဝတ္ထုမှာ ထင်ရှားသည်။ အလှဖန်တီးမှုအားကောင်းလှသည့် ဝတ္ထုများထဲမှ ဤစာတမ်းတွင် စာတမ်းပြုသူအနေဖြင့် မောင်ထင်၏ “ကိုဒေါင်းဝတ္ထု” ကို လေ့လာတင်ပြပါမည်။ ထိုသို့ လေ့လာရာတွင် လိချ်၏ဘာသာစကားတာဝန်(၅)မျိုးအနက်အလှဖန်တီးမှုတာဝန်ကိုအခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ ရေးဟန် ပညာနိဒါန်း(ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၂၀၁၁)ကို အခြေခံ၍လည်းကောင်း လေ့လာထားပါသည်။ ထိုသို့ လေ့လာရာတွင် ကိုဒေါင်းဝတ္ထု (၉) ပုဒ်မှ အသံအလှနှင့်အနက်ဆက်သွယ်မှု ဆိုင်ရာဝတ္ထုတို (၂) ပုဒ်၊ စကားအသုံးအနှုန်းအလှနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ဝတ္ထုတို(၄)ပုဒ်၊ အလင်္ကာအဆင်တန်ဆာအလှ နှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ဝတ္ထုတို (၄)ပုဒ်၊ ဝါကျအလှနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှုဆိုင်ရာဝတ္ထုတို (၆)ပုဒ် တို့ကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

ဘာသာစကားကိုပြောဆိုရာတွင် အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် အလွန်အရေးကြီးသည်။ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ဆောင်သည့် အပြန်အလှန်ပြောစကားများ ပြောရာ၊ ရေးရာတွင် သုံးသည့် စကားသံ၊ စကား အသုံးအနှုန်း၊ ဝါကျကလေးများ လှပနေမှသာလျှင် ပြောသူ၊ ရေးသူ၏ ဆိုလိုချက်ပေါ်လွင်စေမည် ဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းကို ‘မောင်ထင်၏ ကိုဒေါင်းဝတ္ထု’ မှ စကားသံအလှ၊ စကားအသုံးအနှုန်း အလှ၊ ဝါကျအလှတို့ဖြင့် စာဖတ်သူအား ဆွဲဆောင်ရေးသားထားသည်ကို နှစ်သက်ဖွယ်ခံစားသိရှိ စေလိုခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာဘာသာစကားကို ပိုမိုကျွမ်းကျင်စွာ ပြောနိုင်ရေးနိုင်လာစေရန်လည်း ရည်ရွယ်သည်။

၁။ ဘာသာစကား

ဘာသာစကားသည် လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးကို လမ်းကြောင်းဖွင့်ပေးသော ဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်း ဖြစ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၂၀၀၈၊ ၁၀)

တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဘာသာစကားဖြင့် ဆက်သွယ်သည်။ ယင်းဖြစ်စဉ်ကို လေ့လာကြည့်လျှင် ပြောသူက မိမိပြောချင်သည့်အကြောင်းကို ဘာသာစကားဖြင့် ပြောဆိုသည့်အခါ အပြောဘာသာစကား ပြောသူ၊ နာသူ ဆက်သွယ်ခြင်းမျိုးဖြစ်ပြီး အရေးဘာသာစကားဖြင့် ဆက်သွယ်လျှင် ရေးသူ၊ ဖတ်သူ အကြား ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းတစ်လျှောက် ဘာသာစကားဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

၁၁။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဟူသည်

အဓိပ္ပာယ် - အဓိပ္ပာယ်/အဒိတ်ဗယ်/န-ဆိုလိုရင်းသဘော။ [ပါ။ အဓိပ္ပာယ်]

(မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၁၉၉၁၊ ၄၀၇)

အနက် - အနက်/န-မူရင်းအဓိပ္ပာယ်။

၂။ ဝိ - အစုအပေါင်းမှ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ထုတ်နုတ်ပြရာတွင် သုံးသောစကားလုံး။

(မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၁၉၉၁၊ ၄၀၉)

အထက်ပါဖွင့်ဆိုချက်များအရ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဟူသည် မူရင်းအဓိပ္ပာယ်။ ဆိုလိုရင်းသဘော။ တို့ပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၁၂။ အတ္ထုဗေဒ၏ အရေးပါပုံ

ဘာသာစကားတစ်ခု၏ နယ်ပယ်အတွင်း စကားလုံးများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ချင်း ဆက်သွယ်မှုများ၊ ဝါကျများ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ချင်း ဆက်သွယ်မှုများသည် အတ္ထုဗေဒ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ ဖြစ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၂၂)

၁၃။ ဘာသာစကားတာဝန်ဆိုင်ရာ အယူအဆများ

လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်ဆံရေးချောမွေ့စေရန် ပေါင်းကူးပေးသည့်အရာမှာ ဘာသာစကားဖြစ်သည်။ ဘာသာစကားဖြင့် ဆက်သွယ်ကြရသည်။ ဆက်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံအချက်များကို မူတည်၍ ဘာသာစကား၏ အသုံးပြုပုံများ ကွဲပြားခြားနားသည်။

ဂျော့ဖရီလီချ် (Geoffrey Leech) ၏ ယူဆချက်တွင် ဘာသာစကားဖြစ်ပေါ်စေရန် ပြောသူနှင့် နာသူ ရှိရပါသည်။ ပြောသူ (သို့မဟုတ်) ရေးသူသည် နာသူ (သို့မဟုတ်) ဖတ်သူထံသို့ အကြောင်းအရာ တစ်ခုခုကို ဘာသာစကားဖြင့် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းအတိုင်း ပို့ဆောင်ပေးပါသည်။ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးဆက်သွယ်ရာတွင် ပြောသူ (သို့မဟုတ်) ရေးသူ၊ နာသူ (သို့မဟုတ်) ဖတ်သူ၊ ဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်း၊ အကြောင်းအရာ၊ ဘာသာစကားဟူသော အချက်များသည် ဆက်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံအချက်များ ဖြစ်သည်။ ဤအချက်များကို မူတည်၍ လီချ်က ဘာသာစကားတာဝန်ကို အောက်ပါအတိုင်း (၅) မျိုး ဖွင့်ဆိုထားသည်။

- (၁) အသိပေးမှုတာဝန် (informational function)
- (၂) ဖော်ပြမှုတာဝန် (expressive function)
- (၃) လမ်းညွှန်မှုတာဝန် (directive function)
- (၄) လောကဝတ်တာဝန် (phatic function)
- (၅) အလှဖန်တီးမှုတာဝန် (aesthetic function)

တို့ဖြစ်ပါသည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၂၀၀၈၊ ၄၆)

၁။ အသိပေးမှုတာဝန်

လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ဘာသာစကားကို အသုံးပြု၍ ပြောဆိုရေးသားဆက်သွယ်ရာတွင် သိစရာအကြောင်းအရာ အချက်အလက်များကို အသိပေးသောကိစ္စသည် အများဆုံးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ လူတစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် ဘာသာစကားဖြင့်ဆက်သွယ်ရာတွင် ပြောသူက မိမိသိစေလိုသော အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များကို နားထောင်သူသိအောင် စကားဖြင့် ပြောဆိုဆက်သွယ်သည်။ စာအရေးအသားပေါ်ပေါက်လာသောအခါ စာဖြင့်လည်း ဆက်သွယ်သည်။

နေ့စဉ် သတင်းစာပါဖြစ်ရပ်များ၊ ပညာပေးစာများမှ သိစရာ၊ မှတ်စရာ၊ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်တို့သည် အသိပေးမှုဆိုင်ရာ ထင်ရှားသော သာဓကများ ဖြစ်ပါသည်။

သာဓက - မန္တလေးရထား မနက်ကိုးနာရီဆိုက်တယ်။

စသည့် ဖော်ပြချက်များသည် အသိပေးမှု အသုံးအနှုန်းများ ဖြစ်သည်။ ပြောသူ၊ ရေးသူ၏ ထင်မြင်ချက်၊ ခံစားချက်မပါဘဲ အကြောင်းအရာကို ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် ဖော်ပြချက်သည် မှန်သည်မှားသည်ကို စမ်းသပ်စစ်ဆေး၍ရသည်။

၂။ ဖော်ပြမှုတာဝန်

ဖော်ပြမှုတာဝန်သည် ပြောသူ၊ ရေးသူတို့၏ ခံစားမှုသဘောထားနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ ပြောသူ၊ ရေးသူအပေါ် အားပြိုင်သောတာဝန်ဖြစ်သည်။ စိတ်ခံစားမှုကို ဖော်ပြသော အာမေဗိုတ်များ ပါဝင်သည်-

သာဓက - အို- ဖြစ်မှဖြစ်ရလေ။

ယင်းသာဓကတို့တွင် ပြောသူ၏ခံစားမှုထင်ဟပ်နေသည်။

၃။ လမ်းညွှန်မှုတာဝန်

လမ်းညွှန်မှုတာဝန်သည် ပြောသူ၊ ရေးသူက နာသူ၊ ဖတ်သူကို လွှမ်းမိုးလမ်းညွှန်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ပြောဆိုရေးသားသုံးနှုန်းနေကြသောစေခိုင်းခြင်း၊ အမိန့်ပေးခြင်း၊ သတိပေးခြင်း၊ အကြံပေးခြင်း၊ တားမြစ်ခြင်း၊ လမ်းညွှန်ခြင်း၊ အသိပေးခြင်း၊ တောင်းပန်ခြင်း၊ မေတ္တာရပ်ခံခြင်း အစရှိသည့် စကားလုံးများအားလုံး အကျုံးဝင်ပါသည်။

သာဓက - နိုင်ငံတော်အလံကို အလေးပြု၊ မတ်တပ်ရပ်၊ ထွက်သွား၊

ဟူသော အသုံးမျိုးတို့သည် လမ်းညွှန်မှုတာဝန်များကို ဖော်ပြနေသည်။

၄။ လောကဝတ်တာဝန်

လောကဝတ်တာဝန်သည် ပြောသူနာသူတို့၏ ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းပွင့်စေရန် အသုံးပြုမှုနှင့် ဆိုင်သည်။ သုံးနှုန်းသော စကားအဓိပ္ပာယ်ထက် တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် စကားပြောနေသည့် အတွက် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ချောမွေ့ပြေပြစ်နေခြင်းဟူသောအချက် ပါဝင်သည်။ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး တွေ့သည့်အခါ နှုတ်ဆက်လေ့ရှိသည်။

သာဓက - ထမင်းစားပြီးပြီလား၊ နေကောင်းပါရဲ့လား၊ ဘယ်ကပြန်လာလဲ။

ဘာသာစကားတာဝန်တို့၏ တူညီမှုနှင့် ခြားနားမှုတွင် ပညာရှင်များ၏ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ အယူအဆများသည် အရေးအတွက်အားဖြင့် တူညီမှုရှိသကဲ့သို့ ခြားနားမှုလည်းရှိပါသည်။ အသုံးပြုသော ဝေါဟာရများသည် ထပ်တူကျသည်လည်း ရှိပါသည်။ ကွဲလွဲသည်လည်း ရှိပါသည်။ ဘာသာစကား တာဝန်အသီးသီးကို လေ့လာကြည့်ပါက လေ့လာသော ဘာသာရပ်နယ်ပယ်ပေါ်မူတည်၍ (၃)မျိုး၊ (၅)မျိုး၊ (၆)မျိုး၊ (၇)မျိုးဟူ၍ တွေ့ရှိရပါသည်။ ယင်းအမျိုးအစားများသည် သဘောတရားတူသည် ရှိသကဲ့သို့ ခြားနားမှုရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

၅။ အလှူဖန်တီးမှုတာဝန်

အလှူဖန်တီးမှုတာဝန်သည် ပြောဆိုရေးသားသည့် ဘာသာစကားကို နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် လှလှပပ သုံးခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်သွယ်ရာတွင် ဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းဖြစ်သော ဘာသာစကားကို စိတ်ဝင်စားဖွယ် နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ဖန်တီးသုံးနှုန်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

- သာကေ - မောတော့မောတာပေါ့၊ ဒါပေမဲ့ မမောဘူး။
- ချစ်၍စွန့်သွားတဲ့မင်းကို၊ စွန့်၍ချစ်သွားမယ်လေ။
- လူပြောမသန်၊ လူသန်မပြော။
- လိမ္မော်ရောင်တနင်္ဂနွေ။
- တောရိပ်၊ တောင်ရိပ်
- ရေရိပ်မြေရိပ်၊ နေရိပ်စမ်းရိပ်
- မှန်စီတန်ဆောင်းရိပ်၊ ဂူထွတ်မှောင်ရိပ်။ (တာရာ၊ ဒဂုန်၊ ၂၀၀၅၊ ၂၁၂)

ဟူသော ဒဂုန်တာရာ၏ “ရင်ခုန်သံရတုသဘင်” ကဗျာတွင် ဘာသာစကား၏ အလှူကွက်ကို ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ အလှူဖန်တီးမှုတာဝန်သည် သီချင်းကဗျာအမျိုးအစားဝင် ကဗျာဆန်သော စကားပြေများတွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

အသိပေးမှုတာဝန်သည် ဘာသာစကားကို ပြောဆိုသည့်အကြောင်းအရာဖြစ်၏။ ဖော်ပြမှု တာဝန်သည် ပြောသူရေးသူနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ လမ်းညွှန်မှုတာဝန်သည် နားထောင်သူ၊ ဖတ်သူ နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ လောကဝတ်တာဝန်သည် စကားပြောသူနှင့် နာသူ၏ ဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းဖြစ်၏။ အလှူဖန်တီးမှုတာဝန်သည် ဘာသာစကားပြောဆိုရာ၌ လှပစွာသုံးခြင်း ဖြစ်သည်။

၂။ အလှူဖန်တီးမှုအသုံး

အလှူဖန်တီးမှုအသုံးသည် တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် ဆက်သွယ်သော ဘာသာစကား ဆိုင်ရာ အသုံးဖြစ်သည်။ ဘာသာစကား၏အလှူကြောင့် နှစ်သက်မှုဖြစ်လာသည်။ ရသစာပေ၌ တွေ့နိုင် သည်။ ဘာသာစကားကို လှပစေရန် အလင်္ကာ အဆင်တန်ဆာပြု၏။ ထို့ကြောင့် ဘာသာစကား အသုံးသည် တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ထူးခြားသွား၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ် စွဲမက်ဖွယ်ကောင်းပါသည်။ (Leech, 1974, 49.)

လှပမှုကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရာ၌ အလှတရားသည် ကြည့်သူ၊ မြင်သူ နှစ်ဦးစလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ကြည့်သူ၊ မြင်သူဖက်မှ သုံးခြင်းဖြစ်၍ အနုပညာလက်ရာဖြစ်သည်။

၂။ ၁။ အလှဖန်တီးမှုအမျိုးအစား

အလှဖန်တီးမှုအမျိုးအစားများကို စာပေအဖွဲ့များတွင် တွေ့နိုင်သည်။ စာပေသည် ဘာသာစကားဖြင့် တည်ဆောက်ဖွဲ့စည်းထားသော အဆောက်အအုံဖြစ်သည်။ စာပေကို ဘာသာစကားဖြင့် တည်ဆောက်ရသည်။ စာပေသည် ကောင်းစွာအသုံးပြုထားသော ဘာသာစကားဖြစ်သည်ဟူသော ဖွင့်ဆိုချက်က ဘာသာစကား၏ အရေးပါမှုကို ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၂၀၁၁၊ ၅၇)

စာပေသုံးစကားမှာ အချက်အလက်သက်သက်ကိုသာ ဖော်ပြသည်မဟုတ်။ စိတ်လှုပ်ရှားခံစားမှုများကိုပါ ဖော်ပြသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ် နှစ်မျိုးသုံးမျိုးထွက်နိုင်သည်။ နောက်ကွယ်တွင် စိတ်လှုပ်ရှား ခံစားမှုဆိုင်ရာ အနက်သဘောများပါ တွဲဖက်ကပ်ပါနိုင်သည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ် ကြွယ်ဝသည်။ ရေးသူ၏ လေသံသဘောထားတို့ကိုလည်း ပြသည်။ စာဖတ်သူ စိတ်လှုပ်ရှားခံစားရအောင် စေတနာများ နိုးကြားလာအောင် ဆွဲဆောင်ရသော စကားမျိုးဖြစ်သည့်အလျောက် လှပနေတတ်သည်။ ချိုသာပြေပြစ်စွာ တွဲဖွဲ့ထားသော စကားများဖြစ်နေတတ်သည်။ စကားများကိုယ်တိုင်က လှပနေသည့်အတွက် စာဖတ်သူကို စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်အောင် ဆွဲဆောင်ထားနိုင်စွမ်းရှိသည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ၁၉၇၇၊ ၅၄)

ဘာသာစကား၏ အလှဖန်တီးမှုအသုံးကို လေ့လာကြည့်လျှင်-

- (၁) အသံအလှ
- (၂) စကားအသုံးအနှုန်းအလှ
- (၃) အလင်္ကာအဆင်တန်ဆာအလှ
- (၄) ဝါကျအလှ

ဟူ၍ အမျိုးအစား ခွဲခြားကြည့်နိုင်သည်။

၂။ ၁။ ၁။ အလှဖန်တီးမှုအသုံးနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှု

အလှဖန်တီးမှုအသုံးသည် တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက်ဆက်သွယ်သော ဘာသာစကားဆိုင်ရာအသုံး ဖြစ်သည်။ ဘာသာစကားကို အလှဆင်သည့် အလင်္ကာအဆင်တန်ဆာများကြောင့် ဘာသာစကားသည် တစ်မျိုးတစ်ဖုံထူးခြား၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ် စွဲမက်ဖွယ်ကောင်းလာပါသည်။

၂။ ၂။ အသံအလှနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှု

ဘာသာစကား၏ အလှဖန်တီးမှုတွင် အသံအလှသည် အရေးပါသည်။ ဘာသာစကားတွင် အခြေခံအားဖြင့် ဗျည်းသံနှင့် သရသံတို့ရှိသည်။ ဗျည်းသံသည် သူချည်းသက်သက် အသံထွက်၍မရ။ သရသံနှင့်ပေါင်းမှ အသံထွက်သည်။ သရသံကို တက်ကျသံတစ်ခုခုနှင့် အသံထွက်ရသည်။ ယင်းအင်္ဂါသုံးရပ် ပေါင်းစပ်မှ အသံထွက်၍ရသည်။ ထွက်လာသောအသံများကို တွဲစပ်လိုက်သည့်အခါ

အသံတစ်သံ ချင်း၏ အရည်အသွေးသာမက အသံချင်းပေါင်းဖွဲ့မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အရည်အသွေးများပါ ပေါ်လွင်လာရသည်။

အသံအလှနှင့် အနက်ဆက်သွယ်ရာတွင် စာဖတ်သူကို ရသပေးရာတွင် နှစ်သက်လာစေရန် နှစ်သက်ဖွယ်အလှကို အသံဖြင့် ဖန်တီးရသည်။ အသံအလှကို နေ့စဉ်ပြောစကားများရှိ အသံအတွဲအစပ် များထဲမှ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ စာဖတ်သူ နှစ်သက်လာစေရန် အသံဖြင့် ဖန်တီးရာတွင် ဗျည်းသံရော သရသံပါတူသည့် အသံများကို နီးနီးကပ်ကပ် တွဲစပ်ရေးသည့်အသုံးသည် အတွင်ကျယ်ဆုံး အသုံး ဖြစ်သည်။

သာမက - အချစ်ဦးကိုမမေ့စကောင်း။ ငယ်ကချစ်အနှစ်တစ်ရာမမေ့သာ။
မည်မျှပင်အရုပ်ဆိုးဆိုး။ မည်မျှပင် သဘောပုပ်ပုပ် မည်မျှပင်
အကျည်းတန်တန် အချစ်ဦးမှန်လာလျှင် နောင်မှအကြောင်း
မသင့်၍ ခွဲခွာတန်က ခွဲခွာကြရမည်။ မေ့ဖို့မူကား မဖြစ်နိုင်။
ဇရာထောင်း၍ ဖွတ်ဖွတ်ကြေလျက် ရှိစေကာမူ ငယ်ချစ်၏
အရိပ်အယောင်တို့မှာ ကာလတည်းဟူသော မြူမှုန်တွေ
အကြားမှ ဝိုးဝိုးဝါးဝါး ပေါ်ထွက်လာ တတ်ချေသေးသည်။
(နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၁၉)

ဟူသော စကားအရ အချစ်ဦးနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်အခါမှ မမေ့ပျောက်နိုင်သည်ကို ‘ဆိုးဆိုး’၊ ‘ပုပ်ပုပ်’၊ ‘တန်တန်’ ဗျည်းတူ သရတူ အသံတူသည့် စကားလုံးများကို နှစ်ခါထပ်၍ နားဝင်ချိုအောင် ဖန်တီးရေးသားထားသဖြင့် နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည်။

ကာရန်သည် ဝဏ္ဏတစ်ခု၏ အဆုံးသံဖြစ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၂၀၁၁၊ ၄၈) ဗျည်းကွဲ သရတူအသံများကို တွဲစပ်ထားသည့်အတွက် စာဖတ်သူ၏အာရုံကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ နဖူးစာ ပထမပိုင်း၌-

သာမက - နေဝင်ရီတရော အချိန်၌ ငေးနေသော မောင်ဒေါင်း၊
လူငယ်ခေါင်းချချိန်၌ တွေ့ နေသော မောင်ဒေါင်း၊
လူကြီးခေါင်းချချိန်၌ ဝေနေသော မောင်ဒေါင်း၊
သန်းခေါင်ယံ၌ သူနီနေသော မောင်ဒေါင်း၊
ကြက်ဦးတွန်၌ မှုန်နေသော မောင်ဒေါင်း၊
အချိန်သာပြောင်းရမည်။ မောင်ဒေါင်းမှာ ဤအနေဖြင့်
အဆွေးပင်လယ် ဝေရလေသည်။ (နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၂၈)

ဟူသော ဝါကျမှ “ရော”၊ “သော”၊ “တွေ”၊ “ဝေ”၊ “သူနီ”၊ “မှုန်” ကာရန်တူလုံးချင်းကြိယာများကြောင့် ဇနီးလောင်းမချောနှင့် ခွဲခွာရ၍ မအိပ်နိုင်၊ မစားနိုင် အချိန်ပြည့်မှိုင်တွေငေးမောကာ အဆွေးပင်လယ် ဝေနေရသော ကိုဒေါင်း၏ သနားစဖွယ်ပုံရိပ်မှာ ပေါ်လွင်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။

စကားပြောရာတွင် စကားသံများသည် အနိမ့်အမြင့်မရှိဘဲ တစ်ပြေးတည်း ထွက်လာသည် မဟုတ်ပါ။ စကားသံများ နိမ့်လိုက် မြင့်လိုက် အသံထွက်လိုက် ရပ်နားလိုက် ဖိလိုက် ဖော့လိုက်

စသည်ဖြင့် ပုံမှန် ပြောင်းလဲလှုပ်ရှားမှုများ ရှိမြဲဖြစ်သည်။ အသံအမြင့်အနိမ့် အချိအချ တစ်လှည့်စီ ပြောင်းကာ နရီစည်းဝါးကျကျပြောသော စကားမျိုးမှာ နာသူ၏ အာရုံကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ မောင်ထင်၏ ကိုဒေါင်းဝတ္ထု၌ နရီစည်းဝါးတို့ကို တွေ့ရသည်။

စကားပြောရာ စာရေးရာတွင်လည်း ထိုသဘောနှင့်အညီ နရီစည်းဝါးကို လက္ခဏာတစ်ခု အဖြစ် တွေ့ရပါသည်။ ကိုဒေါင်း၏ ဝတ္ထုစကားပြေများတွင်လည်း နရီစည်းဝါးကျသော အရေးအဖွဲ့ ကောင်းများသည် အသံအတက်အကျများကြောင့် အသက်ဝင်လျက်ရှိပါသည်။

သာဓက - မိန်းမခိုးတော့ နံနက်စောစော မှုန်တိမှုန်များ ဝေလီဝေလင်း ကလေးပေါ့ကွာ။ သူမှာသလိုလုပ်ရသကဲ့။ သူကအထုပ်အပိုး ပိုက်ပြီး မယောင်မလည်နဲ့ကွင်းတန်းကစောင့်၊ ငါက ကျောင်း စောစောကြီးတက်သလို ဘာလိုနဲ့ကွင်းတန်းဘက်ကို လှည့် သွား၊ သူနဲ့တွေ့၊ နှစ်ယောက်သား သုသာန်ဘက်ကိုသုတ်ကြ တာပေါ့...စကားစဉ်တို့ကား ကိုဒေါင်း၏ ပါးစပ်မှ လေးလေး တွဲ့တွဲ့ ဖင့်ဖင့်နွဲ့နွဲ့ ဆိုင်းဆိုင်းတွတွ တစ်လုံးစီ တစ်ပါဒစီ ထွက်၍လာသောစကားသံများပင်တည်း။ (နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၂၃)

စသည့် စကားလုံးတို့တွင် ‘တော့’၊ ‘နဲ့’၊ ‘စောင့်’၊ ‘လှည့်’၊ ‘တွေ့’၊ ‘ပေါ့’ စသည့် သံလတ်သံ၊ ‘စောစော’၊ ‘သလို’၊ ‘မယောင်မလည်’ စသည့် သံပြေ၊ ‘လေးလေးတွဲ့တွဲ့’၊ ‘ဖင့်ဖင့်နွဲ့နွဲ့’၊ ‘ဆိုင်းဆိုင်းတွတွ’၊ ‘၍’ စသည့် သံလေးသံ၊ ‘သော’ သံလွင်သံတို့ဖြင့် အသံအတက်အကျအဖွဲ့တို့မှ ‘လာ’၊ ‘သော’၊ ‘များ’ သံပြေတို့၌ ရေးသားပုံတို့ကြောင့် ကိုဒေါင်းမိန်းမခိုးသည့်အကြောင်း ပြောပြနေသဖြင့် ကိုဒေါင်း၏ အသံကို ကြားယောင်လာစေပါသည်။

“စကားပြောရာ စာရေးရာတွင် သက်ရှိသက်မဲ့တို့၏မြည်သံများကို ဘာသာစကားဖြင့် ပုံဖော် လေ့ရှိကြပါသည်။ နေ့စဉ်ပြောဆိုသောစကားများမှသည် စာပေအရေးအဖွဲ့များအထိ ထိုစကားများ ကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် အသုံးပြုလာကြပါသည်” (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၂၀၁၁၊ ၅၇)

မောင်ထင်၏ ကိုဒေါင်းဝတ္ထုများတွင်လည်း အခြေအနေများ၊ အဖြစ်အပျက်များ၊ အကြောင်းအရာ များ မြင်ယောင်၊ ကြားယောင်လာအောင် သဘာဝအသံအတိုင်း မြည်သံစကားလုံးများကို ထည့်သွင်း ရေးထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

သာဓက - ထိုအခါ တဒေါက်ဒေါက်နှင့် သံဖြူပြားတစ်ခုကို ခတ်နေ သော သံဖြူဆရာက အမှတ်မဲ့ မော်၍ကြည့်လိုက်သည်။ (နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၂၁)

စသည့် ပြောစကားများတွင် မြည်သံစွဲစကားလုံးများ အသုံးပြုကာ အသက်ဝင်အောင် သရုပ်ဖော် ရေးသားထားသည်မှာ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းပါသည်။

စကားပြောရာ၊ စာရေးရာတွင် အာမေဓိုတ်များပါလာပါက အသံ၏အာနိသင်ကြောင့် ပြောသူ နှင့် အပြောခံရသူတို့၏ ခံစားမှုများ အသက်ဝင်လာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သာဓက - ဪ... ကိုရွှေဖိုးရဲ့။ (နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၃၃)

- အလိုလေး ကိုယ့်လူက ကျကျနန အိမ်ထောင်ပြုခဲ့ဖူးသေးသကဲ့။
(ကိုဒေါင်း၏စစ်ပွဲ၊ ၂၀၁၈၊ ၁၁၄)
- ဟာ...ဟာ...ကိုယ့်လူက မိန်းမယူဖူးသေးသကဲ့။(ကိုဒေါင်း၏ စစ်ပွဲ၊
၂၀၁၈၊ ၁၁၄)

ဤသို့ဖြင့် အသံအလှနှင့် အနက်ဆက်သွယ်ရာတွင် ဗျည်းတူ၊ သရတူ စကားလုံးများ တွဲသုံး၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဗျည်းကွဲ၊ သရတူ စကားလုံးများကို ကာရန်ချိတ် ရေးသား၍သော်လည်းကောင်း၊ သဘာဝအသံအတိုင်း မြည်သံများကို ထည့်သွင်းရေးသား၍သော်လည်းကောင်း၊ စိတ်ခံစားမှုများကို ပြရာတွင် အာမေဗိုတ်စကားလုံးများဖြင့် အသံအလှဆင်ကာ အနက်ကိုပေါ်လွင်အောင် ရေးသားထား ရာ စာရေးဆရာ မောင်ထင်၏ ထူးခြားသော ရေးဟန်ကို တွေ့ရသည်။

၂၊ ၃။ စကားအသုံးအနှုန်းအလှနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှု

လူတို့၏အသုံးအဆောင်ဖြစ်သည့် ဘာသာစကားကို အသုံးပြုရာ၌ စကားအသုံးများနှင့်အလှဆင်လေ့ ရှိသည်။ ထိုသို့ အလှဆင်ရာတွင် စာရေးသူ ဆိုလိုချင်သည့်အနက်အဓိပ္ပာယ်များ၊ ခံစားမှုများ ပေါ်လွင် ထင်ရှားလာစေရန် စကားလုံးများကို စကားလုံးအလှနှင့် သုံးစွဲထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

အနက်ရိုးဆိုသည်မှာ ရည်ညွှန်းသော အညွှန်းခံများက သဘောလက္ခဏာများကို အဘိဓာန် အနက်ဖွင့်ပုံမျိုးဖြင့် ဖွင့်ဆိုသောအနက်ဖြစ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၇၆)

သာဓက - အချစ်တော် (နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၂၁)

ဟူသောစကားလုံး၏ အနက်ကို အဘိဓာန်၌ ‘သူတစ်ပါးထက် ပို၍ ချစ်ခင်နှစ်သက်ခြင်း ခံရသူ’ ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားသည်။

အထက်ပါ ပညတ်နက်သည် အညွှန်းခံ၏ အမည်ကို ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဂုဏ်ရည်ပြအနက်ဆိုသည်မှာအညွှန်းခံ၏ဂုဏ်ရည်များကိုဖော်ပြသည့်အနက်ဖြစ်၍ ဂုဏ်ရည် ပြ အနက်ဟုခေါ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၇၇)

သာဓက - သပိတ်ရောင်ထ (ဟာမက်ရှား၊ ၂၀၁၈၊ ၇၃)

ဟူသောစကားလုံးကို ဟာမက်ရှားဝတ္ထုတို၌ ကိုဒေါင်း၏ မည်းမှောင်နေသည့် ထိပ်ပြောင်ပြောင် ကို မြင်ယောင် လာအောင် ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

ခံစားမှုပြအနက်ဆိုသည်မှာ စကားလုံးတွင် ထင်ဟပ်နေသော ခံစားမှုကို ခံစားမှုပြအနက်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၈၁)

သာဓက - ‘ဟေ့ မောင်ချစ်၊ အဘိုးကြီးတော့ သိုးနေပြီထင်တယ်ကွ’
(ဟာမက်ရှား၊ ၂၀၁၈၊ ၇၂)

ဟူသောစကားအရ ‘အဘိုးကြီးတော့ သိုးနေပြီထင်တယ်’ ဟူသောစကားသည် မလေးစား သည့် သဘောအဖြစ်တွေ့ ရပြီး ပြောသူတို့၏ခံစားချက်အတိုင်းပွင့်ထွက်လာသောစကားလုံးဖြစ်သည်။ စာရေးသူ မောင်ထင်၏ဆိုလိုချက်ကို ပေါ်လွင်စေသည်။

ဒွန်တွဲအနက်ဆိုသည်မှာ စကားလုံးများကို တွဲဆက်၍ သုံးခြင်းဖြင့် ရရှိလာသော အနက် ဖြစ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၈၈)

သာဓက - စုံးစုံးမြုပ် (ထားဝယ်လုံချည်၊ ၂၀၁၈၊ ၅၈)

ထိုသာဓကတွင် ကြိယာအထူးပြုနှင့် ကြိယာတွဲသုံးသောပုဒ်များကို ဒွန်တွဲ၍ စာရေးသူ၏ ဆိုလိုချင်သည့် အကြောင်းအရာကို ပေါ်လွင်အောင် ရေးနိုင်သည်ကို နှစ်သက်ဖွယ်တွေ့ရသည်။

နှစ်ဖက်သွားအနက်ဆိုသည်မှာ အနက်ရိုးတစ်ခုထက်ပိုသော စကားလုံးများတွင် အနက် တစ်ခုဖြင့် အသုံးပြုစဉ် အခြားအနက်တစ်ခုပါ ပေါ်ထွက်လာလျှင် ထိုအနက်ကိုနှစ်ဖက်သွားအနက် ဟု ခေါ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၉၀)

သာဓက - ခေါင်းချင်းရိုက် (နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၂၅)

ဟူသောစကားတွင် ‘ခေါင်းချင်းရိုက်’ သည် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်သည်ဟု အနက်ရသကဲ့သို့ ဦးခေါင်း အချင်းချင်း ထိရိုက်သည်ဟု အနက်ရပြန်သည်။ ထိုသို့သော နှစ်ဖက်သွားအနက်ဖြင့် သုံးနှုန်းထားရာ စာရေးသူ၏ရေးဟန်မှာ ဆိုလိုချင်သည့် သဘောပေါ်သကဲ့သို့ နှစ်သက်မှုကိုဖြစ်စေသည်။

အလေးပေးအနက်ဆိုသည်မှာ စကားပြောရာ စာရေးရာတွင် အလေးထားလိုသည့် အချက်ကို ပေါ်လွင်အောင် စီစဉ်ရေးသားခြင်းကို အလေးပေးအနက်ဟုခေါ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၉၂)

သာဓက - မဏ္ဍပ်ချောင်မှာ မဏ္ဍပ်ကြီးတစ်ခုကိုအစွဲပြု၍ ခေါ်သည်။
(မဏ္ဍပ်ချောင်၊ ၂၀၁၈၊ ၄၄)

ဟူသော ဝါကျတွင် မဏ္ဍပ်ချောင်ဟု ခေါ်ရသည့်အကြောင်းမှာ မသိသေးသော အကြောင်းအရာ ဖြစ်သည့်အတွက် သိပြီးသားဖြစ်သောမဏ္ဍပ်ကြီးကို နောက်ခံပြုပြီးခေါ်ရခြင်းအကြောင်းအရာအသစ် အဖြစ် အလေးပေးဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

ဂယက်အနက်သည် ရှေ့တွင်ဖော်ပြခဲ့သော ဂုဏ်ရည်ပြအနက်၊ ခံစားမှုပြအနက်၊ ဒွန်တွဲအနက်၊ နှစ်ဖက်သွားအနက်တို့ကို ဂယက်အနက်ဟုခြုံငုံသတ်မှတ်နိုင်ပြီး အနက်ရိုးကိုအကြောင်းပြု၍ ဂယက် ရိုက်လာသော သဘောဖြစ်သည့်အတွက် ဂယက်အနက်ဟုခေါ်ပါသည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၉၅)

ဘာသာဗေဒဆိုင်ရာ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဆိုသည်မှာ ပြောသူ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့် နာသူ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဟူသော ဘက်နှစ်ဘက်၏ကြားတွင် ပုံမှန်ကြားနေအနေအထားဖြင့် တည်ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၉၇)

ထိုသဘောကို ဆရာမောင်ထင်၏ ကိုဒေါင်းဝတ္ထုတိုများတွင် စာရေးသူက ဆရာကြီး၏အဆို နှင့်အညီ ဖွင့်ဆိုချက်နှင့်အညီ ရေးနိုင်သည်ကိုတွေ့ရသဖြင့် နှစ်သက်ဖွယ်ရေးဟန်ကို တွေ့ရသည်။

သာဓက - လောကတည်းဟူသော မဟာသမုဒ္ဒရာကြီးကို လက်ပစ်ကွန်မျှ မရှိသော ဉာဏ်ကွန်ရက်ငယ်ဖြင့် ဖြန့်၍ အုပ်ကြ၏။ (နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၂၀)

ဟူသော ဝါကျတွင် စာရေးသူနှင့် ကိုဒေါင်းတို့နှစ်ဦးသား သမ္မန်စီးရင်း အတွေးကိုယ်စီနှင့် ရှိနေကြ သည်ကို ‘လောကတည်းဟူသော မဟာသမုဒ္ဒရာကြီးကို လက်ပစ်ကွန်မျှမရှိသော ဉာဏ်ကွန်ရက်ငယ် ဖြင့် ဖြန့်၍အုပ်ကြ၏’ ဟု ရေးသားထားရာ ‘ဉာဏ်ကွန်ရက်’ ဟူသော စကားသုံးအလှကြောင့် စာဖတ် သူအား နှစ်သက်မှုကို ဖြစ်စေသည်။ အနက်ဆက်သွယ်မှုကြောင့် ပို၍ပုံပေါ်လာပါသည်။

၂။ ၄။ အလင်္ကာအဆင်တန်ဆာအလှနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှု

ဘာသာစကားကိုအသုံးပြုရာတွင် အလှဖန်တီးမှုပြု၍သုံးကြသည်။ အလင်္ကာနှင့်အလှဆင်၍ အသုံးပြုကြသည်။ အလင်္ကာဟူသော အဆင်တန်ဆာ၏ အရေးပါမှုကို စာပေရေးရာ အလင်္ကာကျမ်းပြုစုသူ ဆရာကြီး ဦးသော်ဇင်က အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြပါသည်-

တောင်းမှာအကွပ်၊ လူမှာအဝတ်ဟု ဆိုရိုးစကားရှိ၏။ တောင်းကို အကွပ်မကွပ်ဘဲထားလေက နှီးစထိုးထိုးထောင်ထောင်တို့ဖြင့် ကြည့်၍ မလှချေ။ အကွပ်ကွပ်ပေးမှ သေသပ်ကြည့်ရှုလှပ၏။ ထို့အတူလူလည်း လိုက်လျောပြေပြစ်သော အဝတ်တန်ဆာ ဆင်ယင်ဝတ်ဆင်ပေးမှ သပ်သပ်ရပ်ရပ်လှလှပပဖြစ်သည်။ ထို့အတူစာပေကိုလည်း သဒ္ဒါအနက်တို့ဖြင့်စနစ်တကျ တန်ဆာဆင်လေမှ နှစ်သက်စရာ ကောင်းသည်။ သို့မဟုတ်ပါက အပြစ်ဒေါသ အစအနတို့ဖြင့် ကြည့်၍ မကောင်းချေ။ (သော်ဇင်၊ ဦး၊ ၁၉၆၆)

ဟုဖော်ပြထားပါသည်။ အလင်္ကာသုံးခြင်းသည် လှပအောင်အပေါ်ယံတန်ဆာဆင်ပေးခြင်း သက်သက်မဟုတ်ဘဲ ဆိုလိုချက် ထင်ပေါ်အောင် နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် သုံးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအသုံးများကို မောင်ထင်၏ ကိုဒေါင်းဝတ္ထု၌ တွေ့ရသည်။

နဖူးစာပထမပိုင်း၌ ကိုဒေါင်းသည် သတ္တဝါမှန်သမျှ အချစ်နှင့်မကင်းနိုင်၊ အချစ်သံသရာလည်နေပုံနှင့် အလွမ်းကို ထပ်ဆင့်အောင် ပံ့ပိုးပေးနေသည်ကို-

သာဓက - အချစ်ရွက်ကိုဖွင့် ပဲ့ဖြင့်မမတ်သောအချစ်လှေကိုလွင့်ကာ
အချစ် ပင်လယ်ကြောဝယ် ပေါလောမျော နေကြသော
အချစ် မောင်နှံ။ (နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၃၇)

ဟူ၍လည်းကောင်း ‘အချစ်ရွက်’၊ ‘အချစ်လှေ’၊ ‘အချစ်ပင်လယ်’၊ ‘အချစ်မောင်နှံ’၊ ‘မျက်နှာပန်း’ ဟူ၍ မမြင်ရသောအနှိုင်းကို မြင်ရသောအနှိုင်းခံတို့ဖြင့် ရူပကအလင်္ကာမြောက်စွာ ရေးထားသဖြင့် ရုပ်လုံးကြွစေသည်။ ဆိုလိုသည့်အနက်ပေါ်အောင် အလှဆင်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ထို့အတူ မဟုတ်လျှင်မခံတတ်၊ မတော်သည်ကိုမြင်လျှင်မနေတတ်သော ကိုဒေါင်းတစ်ယောက် သူတစ်ပါးလင်မယားကြားဝင်ပါမိသဖြင့် အတိဒုက္ခရောက်ပုံ၊ ရိုးသားသည့်ကိုဒေါင်း၏စရိုက်ကိုဖော်ပြရာတွင်-

သာဓက - ကိုဒေါင်း၏ ရုပ်နှင့်နာမ်တို့မှာ အကြင်လင်မယားအဖြစ်မှ
ယာယီပြတ်စဲသွားလေသည်။ (ထားဝယ်လုံချည်၊ ၂၀၁၈၊ ၅၇)

ဟူ၍ ဝင်္ကံဝတ္ထိအလင်္ကာမြောက်သော အရေးအဖွဲ့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရဲစခန်းအတွင်း လူအုပ်များအကြား ကိုဒေါင်း နစ်မြုပ်နေရသည့်အဖြစ်ကို ဖော်ပြရာတွင်-

သာဓက - ကြီးမားသောလူစုလူဝေးတည်းဟူသော အဏ္ဏဝါပြင်ကျယ်
တွင် ကိုဒေါင်းသည် စုံးစုံးမြုပ်၍ နစ်နေသည်။ (ထားဝယ်လုံချည်၊ ၂၀၁၈၊ ၅၈)

ဟူ၍ အတိဿယဝုတ္တိအလင်္ကာမြောက်အောင် ရေးသားထားသည်။

ထို့အပြင်မြည်သံစွဲအလင်္ကာများဖြင့် စာဖတ်သူ၏စိတ်နား၌ကြားယောင်လာအောင် ရေးသား ရာတွင်-

သာကေ - မိုးပေါက်သည် တစ်ခါတစ်ခါ ကြီးမားလာပြီးလျှင် ဓနိမိုး
ဓနိကာအိမ်များကို တဖြန်းဖြန်းနှင့် ရိုက်၏။
(ထားဝယ်လုံချည်၊ ၂၀၁၈၊ ၅၂)

ဟူ၍ ‘တဖြန်းဖြန်း’၊ ‘ဖြောင်းဖြောင်း’ ဟူသော ‘ဖ’ အက္ခရာများဖြင့် သဘာဝအသံအတိုင်း မြည်သံစွဲ အလင်္ကာမြောက်အောင် အလင်္ကာအဆင်တန်ဆာပြုထားသည်မှာ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည်။

ထို့ကြောင့် ဘာသာစကားကို လှပလာအောင် အလင်္ကာများဖြင့် အဆင်တန်ဆာပြု၍ ပြောလေ့ ရေးလေ့ရှိသည်။ အလင်္ကာဖြင့် ရေးဖွဲ့ခြင်းသည် ဘာသာစကားကို လှပအောင် အလှဆင် ရေးဖွဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့အတူပင် ဘာသာစကားကို လှပအောင် အလှဆင်ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို စာရေးသူ မောင်ထင်၏ ကိုဒေါင်းဝတ္ထုတွင် အများဆုံးတွေ့ရသည်။

၂။ ၅။ ဝါကျအလှနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှု

“ဘာသာစကားတစ်ခုကို တတ်မြောက်သည်ဆိုရာ၌ ဝါကျဖွဲ့နိုင်စွမ်းရှိသည့် အဆင့်သို့ရောက်မှ တတ် မြောက်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ မြန်မာဝါကျဖွဲ့ထုံးကျမ်းကို ပြုစုသော ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင်က ဤသို့မိန့်ဆိုဖူးပါသည်။ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် မိမိ၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများကို သူတစ်ပါးအား ကြားသိစေလို၍ ဘာသာစကားဖြင့် ပြောဆိုရေးသား၍ ကြားသိစေနိုင်သည်။ ဘာသာစကား၏ ရင်းမြစ်သည် ဝါကျဖြစ်ရကား ‘ဘာသာစကားအစ ဝါကျက’ ဟု ဆိုသင့်ပေသည်။” (ဖေမောင်တင်၊ ဦး၊ ၁၉၆၁)

ထို့ကြောင့် စာရေးသူက ဆရာမောင်ထင် လုပ်ထားသော ဝါကျအလှများကို တွေ့ရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လျှပ်တပြက်အဖြစ်အပျက်များကို ဝါကျတိုလေးများဖြင့် ဝါကျအလှ ပေါ်လွင် အောင်၊ မြင်သာလာအောင် ရေးသားထားသည်မှာ ဆိုလိုချက်ကို ရှင်းလင်းလွယ်ကူစေသည်။

ထားဝယ်လုံချည်ဝတ္ထုတို့၌ မြင်းပန်းထိမ်ဇနီးမောင်နှံ ရန်ဖြစ်ချိန်သည် မိုးထစ်ချုန်းရွာနေချိန် ဖြစ်ကြောင်းကို-

သာကေ - ထိုအတွင်း လျှပ်သည်ပြက်၏။
တောင်အရပ်ဆီမှ မိုးသည် ချုန်း၏။ (ထားဝယ်လုံချည်၊ ၂၀၁၈၊ ၅၅)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြင်းပန်းထိမ်ယောက်ျားက ဇနီးသည်အား မတရားအနိုင်ကျင့် ရိုက်နှက်သည်ကို မြင်ရသည့်အခါ မဟုတ်လျှင် မခံတတ်၊ မတော်သည်ကိုတွေ့လျှင် မနေတတ်သော ကိုဒေါင်းသည် မြင်းပန်းထိမ်ယောက်ျားအား လေးခွဖြင့်ပစ်၍ ခြောက်လှန့်သည်။ ထိုအခါ မယားလုပ်သူ မြင်းပန်းထိမ် မိန်းမက ကိုဒေါင်းအားရဲစခန်းသို့ဆွဲခေါ်၍တိုင်ရာ ကိုဒေါင်းအံ့ဩလွန်း၍ စိတ်နှင့်မကပ်၊ သတိလွတ်ရ ပုံကို-

သာကေ - ရဲစခန်းသို့ရောက်၏။ ရဲများဝိုင်းလာ၏။ (ထားဝယ်လုံချည်၊ ၂၀၁၈၊ ၅၇)

- မိမိလည်း ပြန်ပြောလိုက်၏။ ဘာပြောလိုက်သည်မသိ။ (ထားဝယ်လုံချည်၊ ၂၀၁၈၊ ၅၈)

ဟူသော ပြောစကားများကို ဝါကျတိုကလေးများဖြင့် အဖြစ်အပျက်များကို ပေါ့ပေါ့ပါးပါး သွက်သွက် လက်လက် ဖော်ပြရေးသားထားသည်မှာ စာဟန်သွက်လာသကဲ့သို့ ကိုဒေါင်း ရိုးအပုံပေါ်လာသည်မှာ နှစ်သက်ဖွယ် ကောင်းလှသည်။ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင် ဆောင်ပုဒ်နှင့်ညီအောင် အကြောင်းအရာ နှင့်လိုက်ဖက်အောင် ရိုးရှင်းသောဝါကျဖြင့် ရေးပြနိုင်စွမ်းရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဝါကျရောများသုံးခြင်းကြောင့် ဆိုလိုချက်များ ပိုပေါ်လာသည်။ ဝါကျရိုးများကို စကားဆက် များဖြင့် ဆက်လိုက်လျှင် ဝါကျရောဖြစ်လာသည်။ ဝါကျရောတွင် ဝါကျရိုး အနည်းဆုံး နှစ်ခုဆက်ထား သည်။ ဝါကျရောထဲက ဝါကျရိုးများသည် သီးခြားမဟုတ်တော့ဘဲ ဝါကျရော၏ အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်သွားသည်။ ဝါကျကဏ္ဍကို အမှီဝါကျကဏ္ဍနှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲသည်။ အမှီဝါကျ ကဏ္ဍက အဓိပ္ပာယ်ပြည့်စုံပြီး မိမိဘာသာ ရပ်တည်နိုင်သည်။ အမှီဝါကျကဏ္ဍက အဓိပ္ပာယ်မပြည့်စုံ၊ မိမိဘာသာ မရပ်တည်နိုင်။ အမှီဝါကျကဏ္ဍကို အမှီပြုရသည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ဓနုဖြူ၊ ၂၀၁၁၊ ၁၂၀)

ဝါကျရော၏သဘောကို ကိုဒေါင်း ညောင်လိမ်သူလေးနှင့် ချိန်းတွေ့ရာ မောင်ချစ်က အစောင့် အဖြစ် လိုက်ပါကူညီသည့်အကြောင်းကို ရေးသားရာတွင်-

- သာမက - ကိုဒေါင်းသည် အိမ်ကလေးကိုပတ်ပြီးလျှင် နောက်ဖေးဘက်သို့ လျှောက်သွား၏။ ကိုချစ်လည်း ရေသောက်ပြီးသော် သရက်ပင် ကြီး အောက်သို့ဝင်ကာ မီးဖိုကလေးနား ထိုင်၍ မီးစ၍လှုံ၏။ (ဟာမက်ရှား၊ ၂၀၁၈၊ ၇၃)

ဟူ၍ လူငယ်တို့သဘာဝ ချစ်သူနှင့်တွေ့စဉ် ပြောစရာစကားမကုန်၊ ပြောမဝဖြစ်ရသကဲ့သို့ မြန်မာ့ ကျေးရွာခလေးထုံးစံ မိန်းမလည်သွားက အဖော်အဖြစ် လိုက်ပါကူညီတတ်သော ချစ်စရာခလေးတို့ကို ဝါကျအလှများသုံး၍ အနက်ဖော်ပြထားသည်မှာ ကြည်နူးနှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည်။

ဝါကျရှည်တွင် နာမဝိသေသနများကို ထပ်ခါထပ်ခါဖွဲ့ထားသဖြင့် မိမိပြောချင်သည့်အနက်မှာ ထင်ရှားလာပါသည်။

- သာမက - အချစ်ဖြင့် ပြည့်လျှမ်းသောမျက်နှာပန်းနှစ်ခုမှာထင်လင်းသော နေရောင်ခြည်ဖြင့်ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းမပွင့်ရသောကြောင့် အေးမြ ကြည်လင်သော ကြယ်ရောင်လရောင်တို့ဖြင့်သာ တင်းတိမ် ရပြီးလျှင် အံ့ပုံးပွင့်ကြရဟန် တူပါသည်။ (နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၃၆)

ဟူသော ဝါကျသည် နဖူးစာ၊ ဒုတိယပိုင်းမှဖြစ်သည်။ “--- သော ---” ဟု ပုံစံနှင့် နာမဝိသေသန များနှင့် ရေးဖွဲ့ထားသည်မှာ ကိုဒေါင်းနှင့် မချောတို့၏ ညဉ့်သန်းခေါင်ယံအချိန်၌ တွေ့ဆုံကြရပုံကို အထင်အရှား ဖော်ကျူးနေသကဲ့သို့ ကိုဒေါင်း၏ စစ်ပွဲဝတ္ထုတို၌ ကိုဒေါင်းသည် ချစ်စ၊ ခင်စ၊ ကြင်နာစ အိမ်ထောင်ကျခါစ၌ အိမ်အလုပ်ဟူသမျှ ကိုဒေါင်းသည်သာ ဒိုင်ခံလုပ်ကြောင်းကို-

- သာမက - ချစ်စခင်စဘဝတွင် ကိုဒေါင်းကမုန့်ကြိတ်၊ ကိုဒေါင်းက မုန့်ညှစ်၊ ကိုဒေါင်းက မုန့်ဟင်းခါးဟင်းရည် ချက်၊ ကိုဒေါင်းက မုန့်ဟင်းခါး

တောင်းကြီးကို ရှုတော်ဆိုင်၊ နောက်တစ်ဆိုင်၊ ထမ်းပြီး ဈေးသို့ အရောက်ပို့ပေးကာမှ ကိုဒေါင်းမိန်းမကနုတ်သီးကောင်း လျှာပါး ဈေးသည်အဖြစ်နှင့် မုန့်ဟင်းခါးရောင်းသည်။ (ကိုဒေါင်း၏စစ်ပွဲ ၂၀၁၈၊ ၁၁၅)

ဟူ၍ ‘နာမ်+ကြိယာ+နာမ်+ကြိယာ’ ပုံစံနှင့်ရေးဖွဲ့ထားသည်မှာ ကိုဒေါင်း အိမ်ထောင့်တာဝန်ကျေပွန်ရုံ သာမက အိမ်ထောင်ဦးစီးပီသပုံ ပေါ်လွင်လှသည်။ ဝါကျအလှနှင့် ဝါကျရှည် သုံးထားသော်လည်း စာဖတ်သူမှာ အကြောင်းအရာမရှုပ်ထွေးစေဘဲ ရှင်းလင်း၍ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်း လှသည်။

ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်နှစ်ခုကိုယှဉ်တွဲ၍အသုံးထွင်ထားသည်ကိုလည်းတွေ့ရသကဲ့သို့ စာရေးသူ မောင်ထင်၏ ဂုဏ်ဖော်သလိုလိုနှင့် ထေ့သံငေါ့သံများ၊ သရော်သံများပါအောင် ရေးဖွဲ့နိုင်စွမ်းရှိသည် ကိုလည်း နှစ်သက်ဖွယ်တွေ့ရသည်။

သာဓက - နေ့ကျွတ်စီ၊ညကျွတ်စီ လင်မယားရန်ဖြစ်တမ်းအချစ်စမ်းကြသော အမူအကျင့်ကြောင့် မြင်းပန်းထိမ်ဟုဆိုလျှင် နှစ်စပ်အောင် မလုပ် တတ်သေးသောငွေကအစ သိသည်။ (ထားဝယ်လုံချည်၊ ၂၀၁၈၊ ၅၂)

သာဓက - လက်တစ်ဖက်ကား လောက်လေး၊ ခါးပိုက်ထောင်တွင် လောက် စာလုံးအပြည့်နှင့် ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ မည်းမှောင်စွာ ထွက်ပေါ် လာသည်ကား သိကြားမင်းထင်။ (ထားဝယ်လုံချည်၊ ၂၀၁၈၊ ၅၆)

ထို့အတူ အမေးအဖြေဝါကျပုံစံလေးများဖြင့် စာဖတ်သူအား ဆက်လက်ဖတ်ချင်ဖွယ် ရေးသား ထားသည်ကိုလည်းတွေ့ရသည်။

သာဓက - လောက၏သဘောကို မည်သူမျှ မပေါက်မိကြ။ လောက၏ အလိုကို ဆွဲငင်ရာကိုသာလျှင် လိုက်ပါကြရပါသည်။ အဘယ်သို့ ဆွဲငင်ပါ သနည်း။ အလွမ်းဖက်သို့ဟုဝန်ခံပါသည်။ (နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၂၀)

ပုံစံတူဝါကျကလေးများဖြင့် စာဖတ်သူအား ဆက်လက်ဆွဲဆောင်ထားသည်ကိုလည်း နဖူးစာ၊ ပထမပိုင်း၌-

သာဓက - အစဉ်သဖြင့် ရွှင်ပျံ့ခဲ့သော မျက်နှာမှာ ညှိုးငယ်နွမ်းရိရချေပြီ။ အစဉ်သဖြင့် ကြည်လင်ခဲ့သော မျက်လုံးတို့မှာ အရောင်အဆင်း ကင်းမဲ့ချေပြီ။ အစဉ်သဖြင့် ဖျတ်လတ်ပေါ့ပါးခဲ့သောခြေလက် တို့မှာ လေးကန်ဖင့်နွဲ့ချေပြီ။ (နဖူးစာ၊ ၂၀၁၈၊ ၂၈)

ဟူ၍ရေးသားထားပါသည်။

ကိုဒေါင်း စစ်ကိုမုန်းကြောင်း၊ ရွံရှာကြောင်း၊ စစ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော မတရားမှု အဓမ္မမှု တို့ကို နှလုံးနာရကြောင်းကို-

သာဓက - ကိုဒေါင်းသည် ပြီးခဲ့သော ကမ္ဘာစစ်ကြီးကို ရွံရှာသည်။ မုန်းတီး သည်။ အမြင်ကတ်သည်။ (ကိုဒေါင်း၏စစ်ပွဲ၊ ၂၀၁၈၊ ၁၁၀)

ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်တူ ဝါကျတိုကလေးများကို ဆင့်၍ သဒ္ဒါအလှဆင် ရေးသားထားသဖြင့် ကိုဒေါင်း၏ စစ်အပေါ် နာကျည်းမုန်းတီးမှု ခံစားချက်ကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။ ထို့ကြောင့် မောင်ထင်၏ လေသံကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။ ထို့အပြင် ဝါကျတို၊ ဝါကျရှည် ပုံစံတူဝါကျကလေးများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြင့် စာဖတ်သူသိမြင်အောင် ရေးသားထားရာ စာရေးသူ၏ လေသံပေါ်သကဲ့သို့ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်း ပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

အသံအလှနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှုပြုရာတွင် အသံတူ စကားလုံးချင်း နီးနီးကပ်ကပ် တွဲစပ်၍ လည်းကောင်း၊ မြည်သံစွဲစကားလုံးများဖြင့် အသံအလှဆင်၍လည်းကောင်း စာဖတ်သူအား နှစ်သက်မှု ဖြစ်စေသည်။ စကားအသုံးအနှုန်းအလှနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှုတွင် လုံးချင်းကြိယာတို့နှင့် အလှဆင် ရေး၍ စာဖတ်သူအား နှစ်သက်မှုဖြစ်စေသည်။ အလင်္ကာအဆင်တန်ဆာနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှုတွင် စကားပြောရာ၌လည်းကောင်း၊ စာရေးရာ၌လည်းကောင်း ဆိုလိုချက်ပေါ်လွင်စေသဖြင့် နှစ်သက်မှု ဖြစ်စေသည်။ ဝါကျအလှနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှုတွင် ပုံစံတူဝါကျတိုကလေးများဖြင့် လှုပ်ရှားမှုများ၊ ခံစားချက်များ ဖော်ပြထားသဖြင့် စာဖတ်သူကို နှစ်သက်မှုကို ဖြစ်စေသည်။ အမေးအဖြေဝါကျပုံစံ လေးများကြောင့် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ခံစားချက်ကို ပေါ်လွင်စေ၊ နှစ်သက်မှုဖြစ်စေသည်။ စာရေးသူ မောင်ထင်ဟု လူသိများရခြင်းမှာ လူ့သဘော၊ လူ့သဘာဝကို သရော်ဟန်သရုပ်ဖော် ရေးသားထားခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သရုပ်ဖော်ပုံများ၊ သရော်ဟန်များကို ပေါ်လွင်အောင် ပုံပိုပေးသည့်အရာမှာ ဆရာ၏ ဘာသာစကားအသုံးနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှု အားကောင်းသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

နိဂုံး

ဘာသာစကားကိုလှပစေရန် နေ့စဉ်ပြောစကားများကို အသံအလှဖြင့်လည်းကောင်း၊ စကားလုံးအလှ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အလင်္ကာတန်ဆာအလှတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါကျအလှဖြင့်လည်းကောင်း အလှ ဆင် ရေးဖွဲ့လေ့ရှိသည်။ မောင်ထင်၏ကိုဒေါင်းဝတ္ထုတွင် စာရေးသူနှင့်ကိုဒေါင်းတို့ ရင်းနှီးချစ်ခင်ပုံ၊ ကိုဒေါင်းလူရည်မလည်ခင်ခွကျကျဖြစ်ရပုံ၊ မဟုတ်လျှင်မခံတတ်သည့် ကိုဒေါင်း၏စရိုက်နှင့်ကိုဒေါင်း အလွမ်းအဆွေးကြွယ်ပုံတို့မှ စာရေးသူ၏ ဘာသာစကားအသုံး ပိုင်နိုင်သည့်အတွက် လိုသလိုအသုံးပြု သွားသည်ကို မှတ်သားဖွယ်တွေ့ရသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်လည်း ပိုမိုထင်ရှားပေါ်လွင်လာပါသည်။

အလှဖန်တီးမှုအသုံးနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှုသည် လူ့သဘော၊ လူ့သဘာဝ၊ လူ့စရိုက်များကို ဖော်ပြလျက်ရှိရာ လူမှုလောကတွင် ရှင်သန်နေဆဲဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ မောင်ထင်၏ ကိုဒေါင်း ဝတ္ထုရှိ ထားဝယ်လုံချည်တွင် သရော်ဟန် အများဆုံးရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဘာသာစကား အသုံးနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှုကို တင်ပြနိုင်သည့်အတွက် လူကြိုက်များအောင် ဖော်ဆောင်နိုင်သည့် ဝတ္ထုများဖြစ်သည်။ မောင်ထင်၏ ဘာသာစကားအသုံးနှင့် အနက်ဆက်သွယ်မှုစာတမ်းကိုကြည့်၍ အခြားသော စာပေများကိုလည်း ဆက်လက်လေ့လာနိုင်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊ မောင်၊ (ခန့်ဖြူ)။ ၂၀၁၁။ *ရှေးဟန်ပညာနိဒါန်း* ။ ရန်ကုန်။ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။

ခင်အေး၊ ဒေါက်တာ။ ၂၀၀၄။ *အတ္ထုပ္ပတ္တိဒါန်း* ။ ရန်ကုန်။ ပညာတန်ဆောင်ပုံနှိပ်တိုက်။

ဇော်ဂျီ။ ၁၉၉၈။ *ကဗျာပေါင်းချုပ်* ။ ရန်ကုန်။ စာပေလောကပုံနှိပ်တိုက်။

တာရာ၊ ဒဂုန်။ ၂၀၀၅။ *ကဗျာပေါင်းချုပ်* ။ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။

ထင်၊ မောင်။ ၂၀၁၈။ *ကိုဒေါင်း* ။ ရန်ကုန်။ ပါရမီစာပေ။

ဖေမောင်တင်၊ ဦး။ ၁၉၆၁။ *မြန်မာဝါကျဖွဲ့ထုံးကျမ်း* ။ ၈-ကြိမ်၊ ရန်ကုန်။ စာပေဗိမာန်။

မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန၊ ၁၉၉၉။ *ခရီးဆောင်မြန်မာအဘိဓာန်* ။ ရန်ကုန်။

သော်ဇင်၊ ဦး။ ၁၉၆၆။ *စာပေရေးရာအလင်္ကာ* ။ ရန်ကုန်။ မျိုးညွန့်စာပေ။

Holliday M.A.K (1973), *Exptorations in the Functions of Language*, London Edward Arroid.

Leech, Geoffrey (1974), *Semantics*, Hormondsworth Penguin Book L.td.